

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdajanje 12.—
Za pol leta, štiri leta in na mesec razmierno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutraj po 3 nvc. večerne številke po 2 nvc. ponedeljske zjutranje številke po 2 nvc. Izven Trsta po 1 nvc. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvc.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petiti. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejšje vesti.)

Dunaj 24. (Zbornica poslancev. Nadaljevanje.) Poslanec Kaftan je govoril 2 uri, za njim Čeh Dvořák, ki je kritikoval pogodbo z Ogersko, ki pomenja poraz Avstrije. Iz vprašanja o »zde« je nastalo državno vprašanje. Govornikova stranka odkloni pogodbo.

Posl. Jax (kršč. soc.) pravi, da je uvedbo kronске veljave le na korist velikemu kapitalu. Nova veljava pomenja slabšo vrednost. Bilo bi boljše, da ima vsaka polovica monarhije svojo banko. Govornikova stranka bo glasovala proti pogodbi.

Potem je voditelj naučnega ministerstva, pl. Hartel, odgovarjal na interpelacijo posl. Steinerja o vprašanju glede dunajske bolnišnice, da se je podala komisija za proučevanje tega vprašanja v inozemstvo.

Voditelj fin. ministerstva pl. Kniaziołucki je predložil načrt zakona o odškodnini za obdačeno pivo, sladkor, kameno olje v prometu med Avstrijo, Ogersko, Bosno in Hercegovino.

Prih. seja bode v ponedeljek.

Dunaj 24. Vlada je v današnji sej zbornice poslancev predložila zakon za preodkaz.

Petrograd 24. Kakor poroča »Novoje Vremja«, deluje minister za vnanje stvari na to, da se revidira ameriškano-ruska trgovinska pogodba od leta 1832.

Bukarešt 24. Komora je sklicana na dan 27. novembra v redno zasedanje. Kralj otvori isto s prestolnim govorom.

Pariz 24. Ministerski svet je določil dan 28. januarja 1900. za izvolitev tretjine novih členov senata, kateri tretjini so potekli mandati.

Sredec 24. Vlada namerava baje izdajati papirnat denar s prisilno veljavo.

Vojna v južni Afriki.

London 24. Vojni urad objavlja zmago generala Methuena, ki je baje popolna, dasi so se Boerei bili junaški. Ujel da je 40 Boercev, zaple-

nil mnogo konjev in druge živine ter uničil mnogo vojnega gradiva.

Berolin 24. Glasom zasebnih vesti iz Londona, general Methuen pri Belmontu ni izvojeval nobene zmage nad Boerei, nego so odbili Boerei napad od njegove strani, da se je moral pomakniti v taborišče ob reki Oranje.

London 23. »Times« javlja iz Capetowna: Begunci iz Pretorije pravijo, da je tam ujetih 52 angleških častnikov in 1400 mož. Boerei da so izgubili dosedaj vsega 1000 mož, kojih je polovica mrtva. Boerei mislijo, da bode trajala vojna 4 do 6 mesecev ter da bode do te dobe ves južni polotok v njih oblasti.

Nekoliko obrambe.

Toliko višje hkratu na vseh koncih in krajih slovenske domovine menda še ni bilo nikoli kakor je je sedaj. Prav kakor v kazen, kakor bi bilo usojeno tako, da v Sloveni morajo veliki trenutki vsikdar naletati na — male, zato pa tem strastneje ljudi — na ljudi, ki malenkostne prepire stavlajo nad veliko stvar, ki, zaglobljeni v vsakodnevne prepire, ne vidijo velikih stvari. Ob misli na to, kar se dogaja na Dunaju, na ljuto borbo za regeneracijo države, ob pogledu na veliko borbo med germanizmom in slavizmom, ob misli da stopamo v jedno zadnjih faz likvidacije Avstrije s starimi tradicijami in da smo blizu na pragu nove dobe z novimi vodilnimi idejami in novimi nalogami države, ob zavesti torej, da preživljamo zgodovinsko važne čase: nam stopa še le prav živo pred oči, kako malenkostne so naše sedanje slovenske razmere in kako pritlikav je rod, ki se v takih trenutkih zgublja v takih razmerah.

Kdor misli na bodočnost, kdor preko malih razmer gleda tja dalje na — cilje: s kako gorečnostjo, s kakim ognjem bi rotit in prosil rojake, naj odlože svoje domače in medsebojne račune za one boljše čase, ko se nam ne bodo več stresale tla pod nogami in nam ne bo streha gorela nad glavo,

duha, ki objema človeški svet... Ali, kaj govorim? Prepričajte se sami!

- Kako?
- Pojdite zvečer z menoj.
- Kam?
- Videli boste.
- Dobro.

Zvečer ga je peljala na shod nekega ženskega društva. Dvorana je bila polna šivilj, modist, delavk iz različnih tovarn. Neka mlada, priprosta delavka je govorila o ženskem in delavskem gibanju. Savič je pazno poslušal. Govor ni bil učen, a jako stvaren. Oziral se je po dvorani. Iz stoterih oči je sijalo živo zanimanje in umevanje. Govornica je poročala, da je združenje doseglo lep uspeh glede skrajšanja delavnega časa za ženske delavne moči.

— To naj nas vzpodbuja na neumorno delovanje. V naših rokah je naša bodočnost. Naš največji sovražnik je malodušnost. Zato pogum, tovarišice! Ako hočemo, moramo zmagati! Sursum corda!

Tako je zaključila svoj govor. Savič je bil osupnjen.

na one čase, ko ekzistenco naroda ne bomo več prištevali onim vprašanjem, katera je še rešiti...

Človek bi prosil in rotit, ako bi imel le iskrico nade, da ne bo prosil in rotit zastonj. Te nade nimamo. Za sedaj vsaj je ugasnila zadnja iskrica take nade. Rojaki slovenski so se tako zarili v ta domači prepir, da ne vidijo pred seboj ničesar drugega, nego sorojaka — političnega nasprotnika. A nikdo naj ne pride na drzno misel, da bi hotel posredovati v tem boju, da bi hotel slovenske razmere povzdigniti na nekoliko viši nivo! Nesrečna ura, ki mu je prinesla tako misel! Tako ga kreajo od obeh strani, da ga bole kar vsi prsti hkratu. Mi vemo to iz lastne skušnje. A ne tožimo, ne rekrminujemo. Posel mirjenja mej razgretimi ljudmi je bil in bo nevhvaležen posel. Kaj rado se dogaja, da je miritelj tepen od obeh strani. Tako se dogaja nam. A mi ne tožimo radi tega, ampak le konstatovati smo hoteli, da smo Tržačani ozirom na slovenski prepir v tem čudnem položaju, da uživamo v obili meri — nezaupanja na obeh straneh. In mi se niti ne smemo razgrevati radi tega. Tako razpoloženje izvira iz narave stvari.

Kakor do ljubezni, tako ni možno nikogar siliti do — zaupanja. Zato nam ne prihaja na misel, da bi rekrminirali radi hladne in neprijazne sape, ki veje na nas v Trstu od desne in od leve. Mi se zadovoljujemo z zavestjo, da nam je stališče, na katero smo se postavili, narekovano od ljubezni do naroda, od pogojev za osiguranje ekzistence, od faktičnega položaja samega. Svota računanja z dejstvi, s potrebami, z nasprotnimi silami, in z močmi, ki so nam na razpolago v borbi in delu za bodočnost in za narodno in politično svobodo naroda: to je naša tržaška politika! In še posebej, ako sodimo s posebnim ozirom na slovenske domače boje, moramo prihajati do zaključka, da je ta naša »politika« edino rodoljubna za naše razmere, ker teži za tem, da ohrani koncentracijo moči!

Kakor doslej, bomo tudi odslej vsako neprijetnost — prišla od desne, prišla od leve — prena-

Tonka mu je povedala, da so se vse te ženske začetkoma rogale tistim tovarišicam, ki so jih hotele zdramiti iz duševnega spanja. Sedaj imajo svoje društvo, svoj časopis in očevidno napredujejo v vsakem oziru.

— Pa ženske! je Savič vzkliknil.

— Da, ženske, je Tonka odgovorila. In razsodni ljudje pravijo, da je prav to veselo znamenje.

Neko nedeljo sta šla oba na deželo. Tonka je poznala vaškega učitelja, s katerim je seznanila Saviča. Govorili so o raznih stvareh. Med drugim ga je Savič vprašal:

— Kako si pa preganjate čas tu zunaj! Ali Vam ni dolgočasno?

— Začetkoma mi je bilo. Sedaj je drugače. Večkrat imam zvečer šolo za odrasle. Stari kmetje sivih las prihajajo učiti se pisanja in čitanja. Postali smo prav dobri prijatelji. Sedaj imamo tudi malo pevsko društvo. Udje so sami kmetje, pajaz.

— Kmetje, ki se uče čitati in pisati?

— Pa s kakšnim veseljem? In to nam mnogo koristi. Ljudje spoznavajo, koliko je vredno, ako človek kaj zna, pa podpirajo šolstvo, kjer le mo-

PODLISTEK

32

Sursum corda!

Spisal E.—n.—n.

— In kako veličanska je še duševna in gmotna beda zatiranih razredov današnje družbe? Ali ni to gorje tem večje vzpričo ogromnega duševnega in materialnega bogastva privilegirancev te družbe?... Ne, ne, ne. Narodi se sovražijo, ljudje se ubijajo v gozilih in mestih, posamično in na tisoče, v dvobojih in vojnah. To je pesimizem.

— Ali pa mora biti tako?

— Ali — mora biti tako?... Oh, umem Vas. Vi mislite, kakor sem mislil nekdanj jaz. Tedaj sem navduševal trpine, a oni so se mi rogali, češ, tako je bilo vedno.

— Torej jim treba dokazati, da nimajo prav.

— Da, da. Tako sem mislil nekdanj.

— In potem ste zaprli oči, da ne bi videli, kaj se godi krog Vas. In tako niste opazili, da nevedni postajajo zavedni, da se sovražniki sprijateljujejo, da se zatiranci dvigujejo. Potapljali ste svojega duha v nirvano in tako niste očutili živoga

šali z resignacijo, kakor prenašamo stvari, katerih ni možno premeniti. Vdilo nam pa bo spoznanje: kako bomo najbolje koristili naši stvari. Na tem nas ne bo motila tudi nobena zamera.

A tudi mi ne bomo zamerili nikomur, ako nas ne bo mogel umeti, ako bo obsojal našo politiko. Tudi nasproti očitaniu, da smo nedosledni in neiskreni, ostanemo hladni do dna duše.

Kaj hočemo torej danes s tem člankom? Namen nam je, da nekoliko pojasnimo, kako nezmislno včasih sodi slovenska javnost o razmerah v Trstu. Sebe, politike tega lista, oziroma voditeljev, nečemo braniti, ali tržaško Slovenstvo hočemo in moramo braniti pred poskusi, ki se čisto ponavljajo, da bi krivdo, ki tiči v razmerah, valili na tržaške Slovence.

Kaj hočejo na pr. z očitanjem, da Slovenci v Trstu imajo toliko in toliko kapitala — veliko več nego-li v Ljubljani — a si vendar ne morejo priboriti nobene pozicije?!

Tisti slovenski kapital tržaški je sploh jako priljubljen vrance, kateremu sedajo na hrbet vsikdar, kadar hočejo naskočiti na tržaške Slovence in jim dokazati nemarnost v spolnjevanju narodnih dolžnostih. Ta namišljeni veliki narodni kapital v Trstu je — domišljija. Res je, da imamo tu precej večih in manjih trgovcev. A le-ti se morajo — prav kakor italijanski — boriti z veliko gospodarsko krizo in so veseli, ako se sploh morejo vzdrževati. Od teh pač ni smeti zahtevati Bog ve kakih žrtev. Da je tudi takih, ki bi lahko storili kaj več, — to bodi pripoznano in v tem pogledu je baš naš list, ki vedno svari, kara, dreza in vzpodbuja —, ali istotako je gotovo, da je takih nemarnežev in nezavednežev povsodi in ne samo v Trstu. Kar pa je mej Slovenci v Trstu res večega kapitala, je v rokah par oseb! Goli nezmisel je torej, ako hočejo ta kapital izkoriščati v dokaz namišljene splošne materialne blaginje, na ta način nepoštvalnost Slovencev tržaških še bolj pada v oči. A tisti, ki tako radi dvigajo svoje zatožbe proti »tržaškemu slovenskemu kapitalu«, naj bi malec pomislili, da je isti »tržaški kapital« dal že marsikak tisočak za narodne potrebe slovenske — izven Trsta in izven Primorske, in skoro bi rekli: več, nego za potrebe v Trstu. To večno zbadanje »tržaškega kapitala« involvira torej tudi precej — nehvaležnosti!

Pa denimo, da je v Trstu res toliko slovenskega kapitala, kakor se kaj rado govori. To še vedno ne opravičuje očitania, da si tržaški Slovenci ne morejo priboriti »nobene pozicije«, kajti pomisliti treba tudi to, koliko tujega nam sovražnega kapitala je tu, ki nas duši! Vsaki pritlikovec lahko zmaguje, ako ima proti sebi še šibkejšega nasprotnika nego je on, in vsaki junak mora pasti, ako ima proti sebi še močnejšega nasprotnika. To bodi v odgovor tudi na očitanie, da nas je v Trstu celo več, nego v Ljubljani. Mi v Trstu se moramo boriti proti numerični premoči — podprti vrhu vsega od vsega upravnega aparata — na Kranjskem, oziroma v Ljubljani pa sestavljajo Slovenci najmanjše 95% prebivalstva in imajo avtomne oblasti v svojih rokah!

rejo. Seveda, nekaj je bilo vse drugače. A z ljudmi se mora prav postopati. Vem, da je končno malenkost, kar storim. Pa vendar sem jako zadovoljen, kar menim, da to vendar nekaj pomenja. Izobraženi narodi ne poginjajo!...

Ženske, ki se bojujejo za boljši položaj in za pravice, kmetje, ki se uče čitati in pisati! In vse to je on prespal!

Savičev pesimizem se je začel nevarno mati. A še vedno se je bal nove zmote. Pa Tonka je že opazila, da se v njegovi duši nekaj spreminja in vsako priliko je porabila, da mu pokaže nova dejstva. Nagovorila ga je, da sta šla skupaj v gledališče, ko so igrali nov izviren komad iz domačega življenja. Pokazala mu je, kako so polne galerije in stajališče, kjer se zbira prosti narod. Vodila ga je v društva, na shode. Povsod je bilo življenje, bujno življenje in plodovi.

— In kako dolga je še večnost! Koliko časa ima človeštvo še, da se razvije, da napreduje, da doseže vrhunec, katerega ne moremo danes niti sanjati?...

Konečno je moral sam v sebi priznati, da ima to dekle prav. (Pride še.)

A tej razliki v številnem razmerju je naravna posledica tudi ta, da si v Ljubljani vladni zistem vendar ne upa tako delati, kakor dela z nami v Trstu. To je menda razlika, ki nekaj tehta. Oni, ki nas obsuvajo z očitani, da si ukljub svojemu številu in »kapitalu« ne moremo priboriti »nobene pozicije«, naj bi ne pozabili tudi na to, koliko truda, koliko boja in koliko let je trebalo celo v Ljubljani, predno so si Slovenci priborili sedanje pozicije na občinski upravi!!

Z ozirom na vse faktične odnose bi mi z veliko pravico očitali, da je na Kranjskem največji denarni zavod v nemških rokah, da je prvo stavbeno podjetje v nemških rokah, da je veleposesstvo v nemških rokah, in da je nemški upliv na vse javno življenje nerazmerno velik!! Ali mi ne očitamo tega, ker vemo, da je to obžalovanja vredno stanje produkt starih razmer, ker vemo, da se razmere čisto močnejše, nego najboljši ljudje in jih torej ne moremo zlomiti kar čez noč.

In kake pozicije naj bi si priborili v Trstu, za božjo voljo: morda ununicipij, morda trgovsko zbornico?! Pojte no! Jedino pozicijo, ki bi jo lahko imeli in smo jo tudi že imeli, bila bi zavarovalnica za slučaj nezgod, ki obseza Primorje, Dalmacijo in Kranjsko. A to pozicijo smo zgubili — tega ne moremo zamolčati — po krivdi neprimoreških Slovanov!! Jedina pozicija, ki si jo ob sedanjih razmerah moremo in tudi moramo krepiti in širiti, je: utrjanje narodne zavesti, je v boljšanju kvalitete našega ljudstva!

Na to stran pa ima tržaško Slovenstvo čisto vest. Zgodovina naših društev, gospodarskih in političnih — podpornih društev, ki spajajo par tisočev delavcev, naše divno procvitajoče posojilnice, naše skrbne kmetijske družbe, izdajajoče poseben list, zavoda sv. Nikolaja, nešteto pevskih društev po okolici in v mestu, — lastne tiskarne, zadostnega števila novin — potem zgodovina nešteto narodnih slavnosti, zabav in političnih shodov: to vse spada na častno mesto v zgodovini bojev naroda slovenskega!! Ako pa vendar moramo beležiti marsikako zgubo, ni temu kriva nemarnost onih, na katere lete zatožbe in očitania, ampak je vzrok v razmerah in v človeških slabostih, kakoršnjih vidimo povsodi, kjer je masa izpostavljena direktnemu pritisku sovražnika. Tudi izdajice so navadno produkt razmer!!

Očita se nam, da zgubljammo rušo za rušo. Je res, a še nekaj drugega je tudi res, kar naj poudari oni, kdor hoče pravično soditi delovanje tržaškega slovenstva! Res je, da se nam zgublja marsikaka duša, posebnost v spodnji okolici; a tudi to je res, da so mnogi kraji okolice vsled napornega dela rodoljubov bolji, nego so bili kedaj poprej, in res je, da smo v bujanju zavednosti ljudstva storili tudi v mestu lep korak naprej.

Nikdar nismo tajili, da tu in tam ni več zadostne odporne sile. Saj smo se oglašali vedno in vedno, opozarjali na veliko nevarnost. In v neizbrisnem spominu je vsakomur oni znameniti shod političnega društva »Edinost«, ko je dični Spinčič zaklical rojakom, da tu usahuje marsikaka vejica slovenstva, ko je zagromel rojakom o umirajočih... Ave... morituri te salutant! Rojaki pa so si zamašili ušesa in srea in — pošiljajo svoje zatožbe na adresu tržaškega slovenstva.

Tržaški Slovenci se hočejo nadalje boriti na vseh pozicijah, oni hočejo vztrajati, da rešijo, kar se rešiti da! Oni ne zahtevajo ne hvale, ne pohvale, ne priznanj, pač pa zahtevajo, naj rojaki dobro tehtajo vse razmere, predno sodijo in obsvojajo. In kadar sodijo, naj ne pozabijo, da dolžnosti tržaškega slovenstva segajo preko mej tržaškega ozemlja, da segajo doli mej nesrečni in mukotrpni narod v Istri. *Spinčič in Laginja in drugi trpinj istrski vam lahko povedo, kako je tržaško Slovenstvo vsikdar rado žrtvovalo za narodni preporod dežele istrske in za osrbojenje naroda iz jarma krutega tujinstva!!*

Demonstracije proti prof. dr. T. G. Masaryku.

(Zvršetek.)

Drugega dne je Masaryk zopet hotel predavati, a dekan mu ni dovolil. Zbralo se je zopet na stotine dijaštva iz vseh fakult. Rektor Gebauer je

govoril dijaštvu in strogo obsodil izgrede, s katerimi dajejo nasprotnikom druge češke univerze le orožje v roke in kažejo svojo neizobraženost. Privrženci Masarykovi so tu klicali, naj se oglase demonstranti, da bi jih vsaj poznali; a ti so molčali, ker jih je bilo le sram. Dokaz za anonimstvo demonstracij! — Govoril je dekan in še huje obsodil... Nihče ni prigovarjal... Masaryka ni bilo. Zato pa so vendar dijaki stali na dvorišču do poludne, prepirali se za in zoper M. Dva Žida so prerivali sem ter tja, da je dejal celo neki preprosti delavec, ki je to gledal: »Gospodje, toliko šol imate, pa kaj tacega počenjate. To ni lepo. Dva sina imam, ki nista hodila v toliko šol; a tega ne bi storila!« Tako delavec, ki je tu inteligentnejši nego — inteligenca!

Masarykovi privrženci in oni, katerim ni ugajalo to početje, so se začeli oglašati z resolucijami in izjavami, v katerih obsvojajo demonstracije in njih način. Lepo število je teh »protestantov«: znamenje, da imajo boljši življenjski veliki moč med mlajšo češko inteligenco. Značilno za te je, da je vse, kar stori vseučiliška mladina dobrega, njih delo. Nasprotniki pa imajo na skrbi le tisto fraziranje o narodnosti, o ljubezni do domovine, o emancipaciji od Judov, belijo si glave z iznajdbami novih čepic in odznakov, kakor n. pr. društvo »Student«, katero podpira člen slovenskega rodu; bezljajo po promenadah in si izmišljajo najperfidnejše govorice o Masaryku...

Izmed »protestantov« navajam samo jeden glas, kateri je pa toliko važnejši, čim bolj premišljen in čim z merodajnejšega mesta je prišel.

Vseuč. prof. Drtina je po dovršenem predavanju dejal sledeče besede o Masarykovi zadevi: »Karakteristika moderne dobe je nazor o svobodi prepričanja. Mi smo narod Husa, narod Komenškega, naši pradedje so znali trpeti za resnico. Trpeli so v pregnanstvu, trpeli so na grmadi. Tako je bilo temu v davni dobi. — Karakteristika nove dobe je individualizem: posamičnik bodi respektovan, ne bodi preklinjan. — Non jurare in verba magistri. To je sentenca, ki razlaga svobodo prepričanja. Učitelj ima svobodo prepričanja, dijak ima tudi svobodo prepričanja. Učitelj se lahko moti in dijak ima pravico priti in reči: »Ne strinjam se!«

»Primeril se je dogodek, kateri obžalujem in kateri obžalovati morajo vsi resni življenjski v našem narodu, katerim je mar napredka, katerim je mar pravica. Učitelj je proglasil nazor — ne ex cathedra — v javnosti. Živimo v dobi vseučiliške extense; vseučiliški učitelji imajo pravico izražati to, kar mislijo in sodijo. Njim ni treba svojih nazorov podajati v presojo ni cerkveni ni državni cenzuri. Dijaki se niso strinjali, dijaki prihajajo k učitelju, duri se jim odpirajo, bolni učitelj jih vabi: »Pridite, povejte; kar imate zoper mene, vam pojasnim«. A dijaki beže. To je strahopetnost. — Ta učitelj je tudi moj učitelj. Ali učitelj noče odnehati, on ve, da je mladina zbrana, ve, da je bo tam več število nego na navadnih predavanjih. Zopet pravi: »Povejte, kaj hočete«, in od dijakov ni odgovora. Ta večina ne pozna dokazov, ne pozna stvari, ne pozna resnice, ne pozna pravnosti, ne pozna človečnosti. Ta večina je zavedena od onih, zoper katere je deloval Bacon. Pozna neresnico, pozna laž, pozna ulico, pozna kolin palico. — To je strahopetnost, to je neizobraženost, to je **nravna nizkost**; in mladina — morda večina te mladine —, naj se je to že zgodilo v službah radikalnega šovinizma ali antisemitskega fanatizma, je **onečaštila čast češkega dijaštva**.

Ali te časti ne treba braniti. Zaradi resnice onečaščen življenjski bodo znali braniti in zmagajo končno. Ti življenjski morajo dokazati, da so sinovi svoje dobe, da ne živijo v času začetka nove dobe, da vstopajo v 20. stoletje, da nam je svoboda znanstvenega prepričanja predragoceno imetje.

Nam potomecem Šitnega, Husa in Komenškega mora biti v spominu vzor teh velikih učiteljev, mi se moramo držati tega, kar je rekel Hus: »Isči resnico, poslušaj resnico, uči se resnice, ljubi resnico, govori resnico, drži resnico, brani resnico do smrti!« To reši češki narod!

Te besede so izzvale burno ploskanje. Izmed

(Dalje v prilogi).

nasprotnikov se ni nihče oglašil: dokaz za anonimstvo demonstracij!

Če pa bodo nasprotniki Čehov izkoriščali te demonstracije zoper ustanovitev druge češke univerze, bo te le zasluga osebnih sovražnikov Masaryka in zakulisnih žurnalističnih rovarjev.

Še to: Glavni moment demonstracij tiči v tem, ali naj še vlada svoboda prepričanja, ali pa naj je nam diktira surova večina in zavrtna žurnalistika!

D. A.

Dostavek uredništva. Že zadnjič smo omenili, da je gospod dopisnik sam zahteval, naj konstatujemo, da on sam jemlje na se vso odgovornost za vsebino članka. No, menimo, da je slehernemu čitatelju že po tej vsebini jasno, da se mi — se stališča svojega programa — nikakor ne moremo identifikovati s temi izvajanjmi. Dopis smo radi priobčili kakor informativen prinos k strankarskim razmeram na Češkem.

Politični pregled.

TRST 25. novembra 1899.

K položaju. Kakor simptom zadrege, v kateri se nabaja vlada vsled sklepa mladočeške stranke, da tej vladi ne dovoli ničesar, je govorica, ki se je raznesla v parlamentu, da namreč grof Clary misli na pogajanja z Čehi in da hoče poslednjim privoliti nekatere koncesije v jezikovnem pogledu, in to potom — naredeb. Ali ni usodno to: ministerstvo, ki je prišlo proklinjat § 14, mora beračiti, da bi mu obveljalo, ker se je odredilo na podlagi istega §, isto ministerstvo, ki je prišlo razveljavljat naredeb, si hoče pomagati iz zadrege s pomočjo — naredeb. In nekaj mora biti na teh govoricah, kajti dejstvo je, da je minister za notranje stvari, dr. Körber, imel včeraj pogovore z načelnikom mladočeškega kluba, drom. Engelom, in načelnikom kluba čeških veleposestnikov, grofom Palfijem. »Slovenskemu Narodu« brzojavljajo, da Čehi zahtevajo, naj odstopita Clary in Kindinger, in jamstvo za restitucijo češkega notranjega uradnega jezika. S temi pogovori utegne biti v zvezi dolga avdiencija, ki jo je imel dr. Körber včeraj pred cesarjem. Slednjič je značilna tudi vest v »Vaterlandu«, da je v ministerstvu navstalarzdor, in sicer mej grofom Claryjem in drom. Kindingerjem. Jeden ali drugi da odstopi že te dni.

Kar se tiče bodoče taktike Čehov, posnemljemo iz »Politike«, da so Čehi odločili za sedaj le toliko, da tej vladi ne dovoli ničesar, a to da še ne pomenja obstrukcije. Predlog dra. Hellerja, da je takoj pričeti z najbrezobzirnejšo obstrukcijo, je bil v klubu odklonjen z vsemi proti 8 glasom, sprejet pa je bil predlog posl. Doležala, da se tej vladi ne odobri nobena predloga, a nadaljnja taktika naj se določa, kakor se bodo razvijale stvari.

Državni zbor. (Zbornica poslancev.) Včeraj je zbornica poslancev nadaljevala razpravo o cesarskih naredbah, nanašajočih se na pogodbo z Ogersko. Prvi je govoril češki posl. Kaftan. Govornik je kritikoval delovanje kvotne deputacije in je povdarjal, da ogerska kvota bi se morala povišati že radi žrtev, ki jih Ogerska naklada tej polovici. Vsaj 42% bi morala plačevati Ogerska. Govorci o banki je govornik protestiral tudi proti temu, da je tekst na bankoveh le v nemškem oziroma madjarskem jeziku. Avstrijska industrija mora iskati tržišče na Balkanu. Tembolj je obžalovati, da je ministerstvo za vnanje stvari radi jednega pustoloveca v Belemgradu skalilo naše odnose do Rusije. Nadalje je govornik opozarjal na zmožnost avstrijske industrije za izvažanje, povdarjal je potrebo, da se železnice poddržujejo in je izjavil slednjič, da Čehi nimajo zaupanja do sedanje vlade. Ministerstvo Claryjevo je Čehom napovedalo vojno, le ti vsprejemljejo boj in so gotovi zmagati, tudi če ostanejo v tem boju sami. Istotako je češki poslanec Dvořák izjavil, da tej vladi Čehi ne dovoli pogodbe. Krščanski socialist Jax je povdarjal, da odločitev v kvotnem vprašanju pomenja poraz Avstrije. Njegova stranka bo z vsemi sredstvi pobijala tako pogodbo.

O avdienciji drž. poslanca Bulata pred cesarjem prinašajo listi nekaj zanimivih po-

datkov. Na opazko Bulatovo, da slovanska krščansko-narodna zveza zastopa v prvi vrsti narodno načelo, da je torej odpravo jezikovnih naredeb britko občutila ter da pričakuje, da se predloži jezikovni zakon za vse dežele, je vprašal cesar, da-li so Čehi zadovoljni s tem? Bulat je pritrdil. Na to je opomnil cesar, da takov splošni zakon je težko sestaviti, Bulat pa je menil, da to ni tako težko, ali držati bi se morali načela enakopravnosti. Pravice narodov ne bi se smele žrtvovati komoditeti uradnikov, in od poslednjih bi moralizirati, da so veščji deželni jezikom. Temu menenju Bulatovemu je pritrdil tudi cesar.

Dogodek v Rivi. »N. F. Stimmen« v Inomestu pišejo o tem predmetu: »Nekateri zastojajo, da se moč avstrijskih sodišč ne razteza na parnike, ki pristajajo v Rivi. V mednarodni konvenciji med Avstrijo in Italijo ni najti točnega odgovora na to vprašanje. Vendar pa imamo določbe, glasom katerih ni dvoma, da je avstrijska oblast v pravu. Člen 28. in naslednji pogodbe od dne 23. aprila 1867., drž. zakonik št. 108, govoreči o ustanovi skupnih carinskih in policijskih uradov, določajo, da za italijanske uslužbenice imenovanih skupnih uradov v Avstriji veljajo avstrijski kazenski zakoni in avstrijske policijske neredbe ter da se isti imajo pokoriti v tem oziru avstrijskemu sodstvu. Glasom teh določb je dovoljeno, da avstrijska policijska ali sodna oblast aretira italijanske carinske in redarstvene uradnike celo v njih uradih. Italijanska meja je eno uro pod Rivo. Pristanišče v Rivi je torej nedvomno avstrijska zemlja. Bilo bi nedosledno, ako bi uslužbenici zasebnih parobrodskih podjetij hoteli zahtevati zase večjih privilegijev, nego jih glasom konvencije uživajo sami kralj. italijanski uradniki«.

Vojna v južni Afriki. Na zapadnem bojišču je prišlo te dni do spopada med Boerci in generalom Methuenom, in sicer pri Belmontu, 80 kilometrov od mesta Kimberleya, kateremu je omejenega general hotel priteči v pomoč. Vesti o izidu tega spopada si, kakor navadno, nasprotujejo. Angleški vojni urad trdi, da je Methuenova divizija popolnoma užugala Boerce. Ako bi bilo to res, bi poslednji pač morali opustiti obleganje Kimberleya, katero traja zdaj že nad polu meseca brez znatnih uspehov. Brzojavka iz Berlina pa trdi, da je bilo narobe: da so Boerci premagali Methuena. Kje je resnica?

Tudi vesti z vzhodnega bojišča niso mnogo bolj zanesljive. Toliko lahko sklepamo iz neznanih brzojavk iz Natala, da se boerski general Joubert s 7000 mož bliža Pietermaritzburgu, prestolnici natalski. To je mesto kakimi 20.000 prebivalcev, urejeno povsem po evropskem načinu, z mnogimi krasnimi javnimi poslopji, cerkvami, šolami, muzeji, bolnišnicami in velikim botaniškim vrtom.

Pred mestom trčijo Boerci na trdnjavo Napier, ki je dobro oborožena.

V obleganju mest nimajo Boerci posebne sreče. Koliko časa zdaj že bombardirajo n. pr. Kimberley! Tudi o usodi Ladysmitha ne vemo nič zanesljivega. Ali bodo imeli s Pietermaritzburgom več sreče? Mogoče pa je, da niti ne pridejo tako daleč, ampak da prej naletijo na angleške pomožne čete iz Durbanu.

Domače vesti.

Tržaški mestni svet. Sinoči je imel mestni svet XXVIII. javno sejo, kateri je predsedoval župan dr. Dompieri. Vlado je zastopal namestništveni svetovalec pl. Jettmar. Navzočih je bilo 28 svetnikov.

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnje seje je poročal župan o svojih korakih, da se dvigne karantena, katero sta grška in turška vlada bili napovedali ladijam, prihajajočim iz Trsta. Karantena je, kakor znano, že dvignjena. Glede parnika »Berenice«, katerega pričakujemo te dni iz Brazilije, je naznanil župan, da ga spravijo v lazaret pri sv. Jerneju, kjer se bode s kavo, katero pripelje, postopalo primernim potom. Osojbe ostane v lazaretu, a parnik razkužijo. Ako bi bil na krovu kak bolnik za kugo, obdrže tudi tega v posebnem oddelku lazareta. — Nadalje je priobčil župan, da je občina Gradež sklenila prispevati 80 kron za italijansko vseniščišče v Trstu.

Po prehođu na dnevni red je dr. Mazorana utemeljeval svoj predlog, da se ustanovi posredovalnica za delo. Predlog so izročili odseku petorice, ki ima čim prej poročati o istem, da bo mogoče že s 1. januarjem 1900. ustanoviti ta zavod.

Odobrili so nekaj sprememb v pravilih hranilnice ter sklepni račun sirotišča za leto 1898, in dovolili 1000 kron za podpore občinskim stražnikom, 3600 kron za poprave v muzeju za starine, 2600 kron za električno razsvetljavo v občinski realki in 1800 za obč. gimnazij v isto svrhu.

Po javni seji, ki je trajala do polnočevih, so v tajni seji imenovali Antonijo Stibel učiteljico za okolico, Evgenijo Pollane pa učiteljico za mestne ljudske šole. Dovolili so tudi več podpor udovam mestnih uradnikov.

Strossmayerjev jubilej. Župan ljubljanski, g. Ivan Hribar, je v imenu mesta doposlal nastopno brzojavko: Ponašajoča se s tem, da mora Vaša Prezvzišenost šteti med svoje častne meščane, se raduje bela Ljubljana na petdesetletnici, odkar je Vaša Prezvzišenost zasela škofovsko stolico bosansko-sriemsko na srečo sveti cerkvi in hrvatskemu narodu ter v ponos Slovanstvu. Naj le obrekujejo zavistniki in neprijatelji, resnica je vendar in ostane, da je samo jeden Strossmayer kakor škof in rodoljub. Na mnogaja i mnogaja ljeta!

Strossmayer je odgovoril: Dragi gospod! Vam kakor reprezentantu bele Ljubljane se zahvaljujem na čestitki povodom petdesetletnice svojega škofovstva. Pozdravite, gospod, ves mestni svet ter se mu zahvalite v mojem imenu. Molitvam ljubezni in ugodnemu spominu se priporočam.

Občni zbor pol. društva »Edinost« se prične jutri, v nedeljo 26. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani »Maly«. Ponovno prosimo člene pol. društva »Edinost«, da pridejo točno o deveti uri na zborovanje, da bo tudi javni ljudski shod, ki ima slediti občenemu zboru našega pol. društva, mogel začeti čim prej.

Gospod prof. Spinčić in več gg. isterskih deželnih poslancev je že danes došlo v Trst.

Občni zbor »Pevskega in bralnega društva v Lonjerju (v Slovenji vasi)« se je vršil minolo nedeljo dne 19. novembra ob udeležbi vseh členov društva. A tudi družega občinstva je bilo toliko, da je bila dvorana natlačena. Gospod predsednik je v kratkem, a jedrnatem govoru pozdravil zbrane ude. Poročilo tajnikovo se je odobrilo. Dohodkov je imelo društvo v minolem letu 290 gld. 96 novč., stroškov pa 239 gld. 42 novč. Ostalo je torej v blagajni 51 gld. 54 novč. Po prečitaniu pravil se je vršila volitev odbora in treh pregledovalcev računov. Pravila so se namreč spremenila tako, da bo društvo odslej imelo ime »Zastava«. Sklenili so tudi, da si društvo nabavi svojo zastavo. Na predlog predsednika je bil društveni pevovski zbor, neutrudni gospod Valentič, imenovan častnim članom društva. Predsednik je zaključil zborovanje z vsklikom: Živelo društvo »Zastava«!

Po zborovanju je bila pevska zabava, na kateri je bilo tudi več govorov; omenjamo onega gospoda pevovodje in častnega člana, na čegar predlog so takoj nabrali 7 gld. 30 novč. za novo zastavo. Predsednik konsumnega društva pa je v svojem govoru polagal vaščanom na srce, naj se vpišejo v to potrebno in koristno društvo. Občinstvo se je razšlo popolnoma zadovoljno z vsem, kar je doživelo tega dne.

Iz Sv. Ivana nam pišejo: Brzi korakov se bliža sv. Miklavž in sicer pride za sv. Ivanske otroke 3. decembra pop. v »Narodnem domu«. A dne 6. decembra v »slovanski čitalnici« za tržaško mladino.

Koliko želja se poraja zdaj v nedolžnih otroških sreih! Mama mora praviti vsaki večer svojim paglavčkom, kolikokrat pojdejo še spat, a vsako jutro, kolikokrat še ustanejo, predno pride sveti Miklavž. Kako so zdaj vsi pridni, kako pobožno molijo in kako lepo uboga tudi najhujši razposajček, dobro vedé, da sv. Miklavž posebno zdaj pazi na vse otroške nerodnosti!

Kdo pa ne bi ga težko pričakoval, ko je tako veličasten in svitel kakor solnce! Kaj pa še darovi, ki jih prinaša! Skoraj vedno ugane najskrivnejše želje pridnih otrok. Prav to, na kar je vsakdo mislil, mu prinaša.

Mali diletantje se prav vestno in pridno pripravljajo za igro. To bo veselja! Vsakdo naj pride sam, da se prepriča!

Odbor »Slovanskega pevskega društva« v Trstu nam javlja, da je vse priredil za svoj letošnji veliki koncert z opereto, kateri bo v petek dne 8. in nedeljo 10. decembra. Odbor se je odločil za prirejenje tega koncerta na dva dni, ker je opereta združena z velikimi stroški, a dvakratnim uprizorjenjem pa je dosežen še drug namen: tako je dana prilika inteligenci in delavskemu stanu, da se more udeležiti koncerta.

Opereta, za katero se pevec in pevkinje pripravljajo že dolgo časa, je novost za Trst, ter bodo v njej sodelovale vse naše boljše moči, pevske in dramatične. Odbor se nadeja, da je s tem uprizorjenjem storil korak naprej tudi v moralni proslavi socialnega življenja slovenskega v Trstu. Prav zato se nadeja obilnega obiska od strani slavnega občinstva slovenskega v Trstu. Te dni pričnemo z razpošiljanjem vabil. Vseskupni program priobčimo v jedni bodočih števil »Edinosti«.

Pogrebno društvo na Vrdeh je imelo dne 21. t. m. svoj občni zbor, a pred zborom mašozadušnico, pri kateri so pevec peli slovenski. To se je zgodilo letos prvič. Občni zbor se je vršil v najlepšem redu pod uzornim vodstvom vrlega predsednika Stanka Godine. Izvoljen je bil zopet ves prejšnji odbor. Le na mesto jednega umrlega odbornika je prišel g. Nikolaj Gropaje. Posebno pa moramo pohvaliti sklep občnega zbora, s katerim je dijaški ustanovi podaril 25 gld. Živeli vrli možje!

Kedo vara o ljudskem štetju? Pišejo nam: Pred devetimi leti sem že opisal v »Edinosti«, kako se je postopalo o zadnjem ljudskem štetju. Ker pa italijanski poslanci na Dunaju trde sedaj, da mi Slovenci sleparimo, moram zopet napisati par dokazov, da postavim gospoda na laž.

V neki hiši v ulici Cecilia je bilo ob času ljudskega štetja 44 oseb v 11 družinah. Od teh je bilo 24 oseb slovenske narodnosti, kar dokazem lahko z imeni in pričami.

Po rubrikah pa je bilo od teh poslednjih upisanih le 11 Slovencev, dve Slovenki sti bili upisani kakor Nemki in 11 njih za Italijane!!!

To je bilo vse v eni hiši! V drugi hiši sta služili dve Slovenki pri g. F., ki se je kazal nam pravičnega. In ta nam pravičen mož je upisal 1 Slovenko za Nemko, 1 pa za Italijanko!!

Iz ulice Comercio je prišel k meni neki mož s popisovalno polo v roki ter me mlo prosil, naj mu pomagam, ker je neki magistratni agent prevaril njega ženo ter jej vso družino, sestoječo iz 9 glav, zapisal za Italijane! Mož je preklinjal ves svet, ker je revež mislil, da mu ni pomoči in umiril se je še le, ko sem mu obljubil, da mu jaz uredim vse, da ne bodo šteti za Italijane, on in njegova družina.

Od vseh strani mesta so prihajali ljudje k meni, naj jim svetujem, ker da gospodarji pritiskajo nanje, hoteči jih po sili upisati za Italijane! Spominjam se na celo kopo imen, ki jih lahko navedem gg. italijanskim poslancem, da bodo vedeli, kedo slepari! Gospoda Italijani so se torej posluževali nedovoljenih in umazanih sredstev, kar smo mi že opetovano dokazali in kar vam bomo morali, na našo žalost, zopet dokazati prihodnje leto, ko nam gotovo požrejo zopet vsaj polovico naših narodnjakov.

Dostavim naj še, da so skušali celo mene samnega zapeljati, čeprav so dobro vedeli, da se jim ne posreči! O d i n.

Prof. Spinčiča govor o ljudskem štetju, ki ga je imel te dni o predlogu posl. Doležala v državnem zboru, priobčimo v ponedeljek. Dotični stenografski zapisnik smo namreč že prejeli.

Državni gimnazij v Gorici je slavil te dni petdesetletnico svojega obstanka. V tej dobi je imel zavod 8 ravnateljstev in 172 učiteljev za obvezne predmete. Izpit zrelosti je položilo 732 dijakov, mej temi 142 z odliko.

Novi brzovlaki med Trstom in Dunajem. Železniško ministerstvo se pogaja z zastopniki južne železnice, da se od 1. maja prih. leta uvrsti v vozni red še po en brzovlak, ki bo odhajal ob 7. uri zvečer iz Trsta oziroma z Dunaja ter prihajal na Dunaj, oziroma v Trst ob 7. uri zjutraj. To bi bilo važno že zaradi pošte, katero bi prejemalci dobivali nekaj ur prej nego zdaj. Ta brzovlaka bi vozila za eno uro hitreje, nego dosedanjí ter bi imela vsakokrat s seboj tudi po en voz s spalni-

cami. Južna železnica je pripravljena, da ustreže tej želji železničnega ministerstva.

Zopet o naši zavarovalnici za slučaj nezgod. Pišejo nam: Tukajšnja »Zavarovalnica za slučaj nezgod«, se dosledno brani izdati akte v slovenskem jeziku! Stori se je že različnih korakov, a vse zastoj! Gospod Cimadori je osebno obljubil, da zaukaže, da je na slovenske vloge slovenski odgovarjati. Gosp. vladni komisar je tudi obljubil, da stori potrebno v tem vprašanju, ali do danes je še vse pri starem, da-si je minolo že nekaj mesecev od onega časa, ko so nam gospoda — obljubili!!

Obljubiti in ne dati, je po našem menenju toliko, kakor — za nos voditi! In ta »čestni« posel opravljajo gospoda z nami in našimi prvaki!!

Sicer pa to ne bo trajalo večno, ker mora biti konec tem nezakonitim in nenaravnim odnosom! Naši državni in deželni poslanci bi morali enkrat strogo nastopiti tudi v tem pogledu.

Ta zavod je za naše delavstvo tolike važnosti, da zasluži od nas vseh večje pažnje in energičnejega nastopanja. Za ogromno večino slovenskih tvrdk Primorske, Kranjske in Dalmacije nam tu gospoduje cela vrsta lahonskih uradnikov in med njimi celó takih, ki imajo v javnih pisarnah tega zavoda in na vidljivem mestu sliko — Garibaldija!!

Poznani Bidoli opravlja službe, ki ne spadajo v njegovo področje in za katere nima, ne samo zmožnosti, ampak celó pojma ne; o blagajniški skontraciji n. pr., kateri posel baje opravlja!

Pozor torej! Tu gre za velike koristi vsega našega delavstva!

Parnik »Polis Mitilene«, znan radi slučaja kuge, ki se je pripetil na istem, ko je bil zadnjič v naši luki, je dospel včeraj jutro v lazaret pri sv. Jerneju, kjer ga je preiskala zdravstvena komisija, ki je zaukazala, da se parnik desinficira. Zdravstveno stanje osovja je dobro.

Povožena. Včeraj o poldne je prišla 69letna zasebnica Ivanka Doria v ulici Valdirivo pod voz. Zdravnik rešilne postaje jo je dal spraviti v tuk. bolnišnico.

Aretiranje. Policijski aficijal g. Titz je aretiral včeraj 28letne Ernesta F., 20-letnega Frana B. in neko Marijo P., ki so obdolženi, da so nedavno ulomili v neko stanovanje v hiši št. 4 ulice S. Apollinare ter odnesli 70 gld. gotovine žreb rudečega križa in drugih predmetov, skupaj v vrednosti 195 gld.

Požar. Sinoči ob polu sedmih je v hiši št. 3. ulice Foscolo v nekem stanovanju prvega nadstropja navstal ogenj, vsled katerega se je umel strop ter sta se podrli dve osrednji steni. Po daljšem naporu delu se je posrečilo gasilecem, da so ugasili požar. Škodo cenijo na 2000 gld.

Dražbe premičnin. V poned., dne 27. novembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v sv. Križu št. 97, 1 konj in tkanina; v ulici Riborgo št. 8, oprema v zalogi, tehtnice, svetiljke na plin; pri sv. M. M. spodnji št. 191, 1 prešič; v kavarni al Giardino pubblico, mize in stolice; v ulici Madonna del Mare št. 4, oprema v zalogi in hišna oprava.

Za družino najvažnejše vprašanje so zdravilni učinki živil in užitnin, kateri se uporabljajo. Telesna dobročutnost, krepko razvijanje otrok, dostikrat celó dolgo življenje zavisí od tega, kaj se uživa. Kako resno dolžnost imajo torej matere, hišne gospodinje, vzgojiteljice. Kljub temu spoznanju se vendar vse preveč spregleda radi navade, in marsikatera mati, katera ve, da bi ne storila prav, ako bi dajala otrokom upijanljivih pijač, pripravljala zanje bobovo kavo, katera ima prav tako slabe posledice! Ne moremo nikoli dovolj poudarjati, da je Kathreiner-Kneippova sladna kava jedina zdravju koristna kava, katero je že poskusilo na stotisoče družin in ki se je vselej nad vse dobro obnesla. Ako se rabi kot primes, stori bobovo kavo skoro neškodljivo in poveča ter zboljša celó njen dobri okus. Toda nujno treba opozarjati, da ima samo Kathreiner-Kneippova sladna kava omenjene izvanredne prednosti in da se mora varovati pred vednim slabim ponarejanjem. Pristni Kathreiner se dobi povsod, toda le v znanih izvirnih zavitkih z imenom »Kathreiner«, prodajati se torej ne more in ne sme nikoli »na vago«.

Različne vesti.

Novinarska šola. V Parizu so te dni otvorili šolo za novinarje, v kateri predavajo pisatelji in

žurnalisti o vseh strokah časništva. Prvi je govoril Henri Fouquier o bitstvu novinstva v prošli in sedanjí dobi ter o nalogah istega v bodočnosti. Vodstvo tega zavoda, ki je prvi te vrste na svetu, je izročeno ameriškanki miss Diek-Mayevi, nečakinji Karla Marxa.

Volkovi v Srbiji. V Rudniškem okraju se pojavljajo cele tolpe volkov, ki prihajajo po dnevi v vas ter napadajo ljudi in živino. V vas Luko jih je prišlo devet na enkrat. Kaj bo še le, če zima bolj pritise!

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Dunaj 25. Njegovo Veličanstvo cesar je danes predpoludne obiskal grofinjo Trani in je ostal pri njej pol ure. (Grofinja Trani je mlajša sestra pokojne cesarice.)

Dunaj 25. Pododsek odseka za spremembo § 14. se je danes sešel v sejo, v katero sta došla tudi minister za notranje stvari, dr. Körber in minist. r. za pravosodje pl. Kindinger.

Gradec 25. Danes so se vršile ožje dopolnilne občinske volitve za III. razred. Izid je znamenit po dejstvu, da sta izvoljena tudi dva socialista. Mej tema je tudi državni poslanec Resel. Po volitvah je bilo nekoliko demonstracij po ulicah. Nemške meščanske stranke so napele vse sile, da bi preprečile izvolitev socialistov. Umevno je, da jih je današnji rezultat poparil.

Vojna v južni Afriki.

Durban 24. Uradno sporočilo generala Whiteja iz Ladysmitha od dne 22. t. m. pravi, da je položnje nespremenjeno in da so vojaki dobre volje.

London 25. »Daly News« javljajo iz Queenstowna dne 22. t. m., da se je angleško vojaštvo od tam pomaknilo naprej. Govori se, da Boerci marširajo od Mareshranna proti Storkstromu, kamor utegnejo dospeti vsako ure. Sodi se, da tamošnji Boerci ostanejo lojalni.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 centimetrov dolgimi Loreley-lasmi, došla sem jih vsled 14-mesečne uporabe svoje samostojne pomade. To so najslavitejše avtoritete priznale za jedino sredstvo, ki ne povzroča izpadanja las, povpešuje rast istih, poživlja lasnik, povpešuje pri gospodih polno močno rast brk ter daje že po kratki uporabi lasem na glavi kakor tudi brkam naraven lesk ter polnost in ohrani te pred zgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Cena lončka 1 gld., 2 gld., 3 gld., 5 gld.

Pošiljam po pošti vsak dan, ako se znesek naprej pošlje ali pa s poštnim povzetjem po vsem svetu iz tovarne, kamor naj se pošilja vsa naročila.

Ana Csillag

Dunaj I., Seilergasse 5.

Razglas.

Vsa posestva, ki so bila last **Antona Turka vulgo Skure na Opčinah** in obstoje iz poslopij in dvorišč na Opčinah, iz zemljišč na Opčinah, v Rojannu, na Kontovelju in v Banah, se skupno, ali pa v posameznih kosih prodajo ali pa tudi dajo v zakup.

Poslopja, dvorišča in nekatera zemljišča imajo jako ugodno lego.

Natančnejša pojasnila daje **dr. Matej Pretner, odvetnik v Trstu**, Via Cassa di Risparmio št. 7. II. nadstr.

D. Zadnik - Trst

Via Nuova št. 28

Trgovina z najboljšim manufakturnim blagom.
Udobja se najboljša Kotonina bela in ru-
java za razno možko in žensko perilo. Mo-
derei najnovejšega kroja.

Forštanji v najnovejšem risanju. Pleti (šjali)
v raznih modernih barvah. Udobjajo se
žepniki in raznovrstna drobnarija spadajoča
v krojaško stroko.

Ovratniki in ovratnice nove mode.

Izdelujejo se moške obleke po meri.

Uzorec na deželo se pošilja zastoj in
blago poštnine prosto.

Za mnogobrojen obisk priporočam se udano

D. Zadnik

Trst, Via Nuova št. 28.

Njega svetost

Papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dru.
Lapoponi-ju g. lekarnarju G. Piccoli-ju v
Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlano jim
stekleničico

tinkture za želodec

in so njemu z diploma dne 27. novembra 1897. podeli
naslov „**dvoran zaležnik Njehove svetosti.**“
s pravico v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb
Njehove svetosti.

Imenovani zdravnik ter tudi
mnogi drugi sloviti profesorji in
doktorji zapisujejo boleham
Piccoli-jevo želodčno tink-
turo, katera krepi želodec, po-
večuje slast, pospešuje prebav-
ljenje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti pov-
zetju in točno izvršuje

G. Piccoli,

lekarnar pri „**Angelu**“ v Ljubljani
na Dunajski cesti.

Tinkture za želodec pošilja izd. lovatelj v škat-
ljah po 12 stekleničic za gl. 1-26 a. vr., po 24
stekleničic za gl. 2-40, do 36 stekl. za gl. 3-50,
po 75 stekl. za gl. 6-50 (poštni paket ne čez 5 kl.
težak), pa 110 za gl. 10-30.

Poštnino mora plačati p. n. naročnik.

PRSI PRAH (prah za izvožčke)

(ne kašljaj).

najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, zasližanju, na-
hodu in drugim katarionim afekcijam.

Škatljica z navodilom po 30 nvš. Dvbliva se jedino v
lekarni PRAXMARER, „Pri dveh zamorcih“
občinska palača, Trst.

Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

GLEDALIŠČE OPIC

Fondo Banelli

mej Via Istituto in Via Foscolo

Vsaki dan Ob nedeljah
2 predstavi 4 predstave
in sicer ob 4. in 7. uri ob 1., 3., 5. in 7. uri
zvečer. popoludne.

80 štirinogatih umetnikov 80

Izučene opice, psi, koze, prešiči in tudi petelini.

Vspored:

Koza in opica kakor plesalki na vrvi. Afrikanska
večerja, katero predstavlja nad 20 opic. Ples.
Sprehod mad. Lenč. Podpouri vaj s 5 psi. Arabska
dirka s psi, katere jahajo opice. Sultan, izučen
prešič. Telovadba opic na vrvi. Velika pantomina
»Sodišče opic, streljanje psa Midea ter njegov
pogrebni spreved«.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naznanjam tužno vest, da
je danes ob 5. uri zvečer moja mati

Marija Martelanc,

rojena Pertot.

po dolgi in mučni bolezni, previdena sv. zakramenti za umirajoče, mirno v
Gospodu zaspala v 92. letu svoje starosti.

Pogreb bo v nedeljo, dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne.

PROSEK, 24. novembra 1899.

Ivan Marija Martelanc,

župnik.

Prva kranjska tovarna

testenin

Žnideršič & Valenčič

v Ilir. Bistrici

priporočam svoje priznane **izborne testenine**, kot
makarone, fideline in različne vloge za
na juho v različnih kakovostih.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da
se ni v našem kraju v treh letih toliko testenin
zavžilo, kot najinih v teku enega meseca, kar jih
izdelujeva.

Spoštovane gospodinje, sezite po teh
pristno domačih testeninah, katere pri nas sedaj še
oni se slastjo zavživajo, ki dosedaj niso hoteli ve-
deti o njih, kajti najine testenine so bolj okusne,
tečne in redilne kakor vsake druge in gotova
sva, da se morajo vsakemu priljubiti, kdor jih le pokusi.

Dobè se v vseh prodajalnicah jestvin ali
povsem zanesljivo so le one, ki se prodajajo v
zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.

Engel-ova juha

Iz tovarne za konzerve, olupljen grah in
zimski ječmen (šestovrstnik) v Leobendorfu
je najboljša in najcenejša hrana. Redilna snov
glasov uradne analize 86 1/2 % ter je vsled
dobrega ukusa in priprave hitre priprave ne-
prekosljiva. Prospekti in poskušnje na željo
brezplačno. Važno za javne zavode in kon-
sumna društva. Ugodni pogoji za razprodajalec.
Naročnine: Bureau Wien II/1 Taborstrasse 25.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena „Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se
hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more
sebe in druge blažiti in prav olakati) ter se dobi za pred-
plačilo 1 gl. 80 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti po-
stnemu povzetju pri **Jožefu Valenčiču na Dunaju,**
III. Hauptstrasse N. 84, II. St., Th. 38. 3. Stiege.

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako
bi mu kopee poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh
dneh nazaj.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom,

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če
tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4 %.
Rentni davek od hranilnih nlog plačuje
zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer
na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjico po 6 %, na
zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih
od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12
dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 po-
poldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

M. AITE.

Trst. Via Nuova, vogal Via S. Lazzaro št. 8. Trst.

Čast mi je javiti sl. občinstvu in cenjenim
odjemalcem, da sem prejel bogat izbor raznovst-
nega blaga za jesen in zimo in sicer: **sukno** za
gospe in gospode, **flanelo**, **perkal** za obleke in bluze
v najnovejšem risanju kakor tudi barva in bel,
ter **piket** za perilo; **maje** vseh vrst od volne ali
bombaža, odeje (kovtre) s podvleko ali od volne, **pre-**
proge, **pregrinjala** itd. itd. Imam v zalogi tudi veli-
ki izbor **drobnarij** za krojače, šivilje in modistke. Spreje-
mam naročila za **izgotavljanje oblek za gospe**, ka-
tere izvršim po meri z največjo tančnostjo in
natančnostjo po cenah brez konkurence.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih
trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpore cenj.
odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najuljudneje

M. AITE.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897.	Kron 159.997.579—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897.	28.823.375—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.)	343.860.067—
V letu 1897. izdanih 7468 police za glavnicu od	67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo
vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri, zastopniki agentje in potovalci.

KATHREINER

Kneippova sladna kava.

Staromamica, se meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.

XXXX

U R A R

spisoben v popraviljanju vsa kovinskih ur, se pripo roča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice Friderik Colja.

XXXX

XXXX

večerno in jutranje izdanje se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi na južnem kolodvoru.

XXXX

Glasbena šola.

Podpisani učitelj glasbe odprl je v ulici Cologna št. 2 I. nadstropje (za javnim vratom) šolo za poučevanje sledečih predmetov: **teorija, glasovir, petje, vse tamburaške instrumente, mandolin, vijola, čelo in violon (contrabas)**. Natančnejša pojasnila daje podpisani vsaki dan od 11. do 12. ure predp. v zgoraj imenovanih prostorih. Pisma istotja. — Za vspešni in točni pouk jamčim. — Priporočuj se za obilno udeležbo beležim.

Hrabroslav Vogrič

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

Iz Richterjeve lekarne v Pragi pripoznano **izvrstno, bolečine blažeče mazilo** dobiva se po 40 nvc., 70 nvc. in 1 gl. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v **origin. steklenicah** z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor **originalni izdelki**.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Elizabetno ulice 5.

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij

od Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

Zaloga vina F. PETECH

TRST. - Via delle Pošte št. 10.

Istrska in dalmatinska vina iz najslavnejših kleti. Cene brez konkurence, blago pristno in najboljša kakovosti. Istrsko novo fino 30, boljše 32. Dalmatinsko fino 30. Opollo novo fino 32 v vsakej množini v sodčkah in buteljkah od litra naprej franko na dom na katerikoli kraj mesta. Izven mesta franko užitninskega davka. Naročbe v zalogi ali s pošto dopisnico.

Čuvaj se senjske roke, roman. Proda se v upravništvo našega lista. Velja 35 nvc.

Božična sezona 1899.

Senzacijsionalne priložnosti za nakup!

Dobra snov za obleke, 120 cm. široka, meter po 26
Lepe in dobre modne snovij, 110, 115 do 120 cm. široke, meter po 26, 38, 46, 50, 58 in 65 kr. in više.
Modne snovij, 115 do 120 cm. široke, meter po 1 gl. 10 kr. do 2 gl. 25 kr. in od 2 gl. 40 kr. do 4 gl. 20 kr.
Svilnene snovij: bengalina svila meter po 34 in 36 kr.
Japonska rayé novost meter po 47 kr.
Foulard imprimé meter po 43 kr.
Brocat, črn. meter po 78, 93 kr. in više.
Modne svilnene snovij v svetlih in temnih barvnih stopnjah meter po 95 kr. do 1 gl. 25 kr. in od 1 gl. 35 kr. do 2 gl. 30 kr.
Barhant v krasnih risanjih, meter po 10, 12 in 14 kr.

Flanela za prati meter po 15 kr.
Barhantna in flanelna kotonina, meter po 19, 24, 26, 32, 36, 40, 45 in 52 kr. itd. (v mičnih risanjih).
Levantina, nova v lepih risanjih, meter po 15, 16, 26 kr. itd.
Fina francoska battista, mični vzorec po 19, 22 in 26 kr.
Jako fin piqué imprimé, v lepih barvah in risanjih, meter po 36 kr.
Cefir, dobra vrsta, meter od 18 kr. navzgor.
Voile imprimé, čista volna, lepi vzorci meter od 35 kr. navzgor.

Največji izbor! Brez konkurence! Najnižje cene!

Bogato ilustriran božični cenik zapopada novosti v kartonu adjustiranih snovij za obleke, mičnih nippes predmetov, usnjatega in galanterijskega blaga, igrač, predmetov za okrasenje božičnih drevesc itd. itd. katere se pošiljajo popolnoma natančno, kakor kaže dotična slika.

Razpošiljanje proti povzetju! Zanesljivo izvrševanje! Za naročbe po vzorcih je napovedba vrste in cene neobhodno potrebna! Vzorci in ceniki na željo brezplačno in franko!

(Za blaga po 10 do 14 kr. se ne morejo pošiljati vzorci).

Zaloga blaga

D. LESSNER

Ustanovljena 1874.

DUNAJ, VI.,
Mariahilferstrasse šte. 81-83.